

RIKSANTIKVAREN
Postboks 1483 Vika
0116 OSLO

Deres ref.: 24/00686-1
Vår ref.: 2024/13-2

Dato: 02.05.2024
Sted: Alta

Høringsinnspill til bevaringsstrategi for kystens kulturmiljøer

Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum synes det er positivt at Riksantikvaren nå setter fokus på kystkulturen i Norge.

Vi har noen innspill til deres forslag:

Det skrives at bevaring strategien skal dekke hele kysten av Norge fra sør til Grense Jakobselv. Men vi finner dog ingen eksempler skrevet i strategien som er nord for Trøndelag. I deltema 1 Sjøveien bør det settes søkelys på hvordan sjøveien bandt sammen hele Norge fra sør til nord ved den norsk-russiske grensa.

Det kan for eksempel nevnes «nessekongene» som virket langs hele kysten – også i Finnmark. Handelstedene i Nord-Norge var vel så viktige som handelstedene i sør og på Vestlandet. Tromsø og Hammerfest har for eksempel vært viktige handelsbyer i nord for Hanseatene med hovedsete i Bergen. Det er viktig at dere får frem denne koblingen mellom kystens handelssteder i Nord-Norge og i sør.

Det er også viktig at Pormorhandelen som forgikk langs kysten over hele Nordkalotten mellom Norge og Russland nevnes. I alle tre deltemaene bør Riksantikvaren hente frem eksempler og forslag fra hele Norge, og ikke bare fokusere på Norge sør for Nordland. Det er massevis av eksempler fra kysten i Nord-Norge som kan og bør nevnes. Vi anbefaler at dere inkluderer eksempler som tydelig illustrerer at strategien omfavner det som nevnes, herunder sjøsamisk og kvensk kulturarv og så videre.

I Alta har vi for eksempel en særdeles rik forhistorisk kulturarv representert via bergkunst som er innskrevet på Unescos verdensarv liste. Det eksistere også et øvrig arkeologisk kildemateriale som til sammenligning med arkeologi sørpå, er langt mer synlig i landskapet i Nord-Norge. Vi opplever at forslaget til bevaringsstrategi er mangelfull fordi den ikke tar høyde for denne rike og omfattende forhistoriske kulturarven i Nord-Norge.

Et neste poeng er at vi opplever et noe sterkt fokus i strategien på bygningsvern. I nord er det lite opprinnelige bygninger som konsekvens av krigen, derimot er det rikt materiale av arkeologisk bo- og nausttufter og boplasser ved sjøen fra forhistorisk tid, så vel som historisk tid.

Det bør også nevnes at gruvedrift og mineralutvinning i nord ofte var lokalisert i nærheten av kysten og at driften var uløselig knyttet til kystveiene.

Et siste poeng er at selv om den immaterielle er nevnt under særlige mål, bør den framheves mer eksplisitt. Det er viktig å se det materielle og immaterielle i kombinasjon i forhold til bevaring. Immaterielle aspekter er av stor betydning for formidling og opplevelser. Mye immateriell kultur i nord har gått tapt som konsekvens av fornorskningen. Et omfattende arbeid gjenstår for å dokumentere og dekke kunnskapshull skapt av intens fornorskningsspolitikk i lang tid med særlig ødeleggende effekt på sjøsamisk kystkultur.

Til sist vil ønske dere lykke til med videre arbeid med bevaringsstrategien.

Med vennlig hilsen

Jan S. Dølør
Direktør

Elin Johansen
Seksjonsleder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur